

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

IV. An in medio negationes possibilium & necessariæ chimærarum, seu
impossibilium secundum omnes suos status ac insuper entia moralia à
Deo cognoscantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

9. Nona sententia Herize, & Recensorum relata certam, 3. num. 11. duplicem habet partem: in quibus duplex etiam medium formale designat. Primum futuritionis, & Scientia conditionata, ac purificationis conditionis, quod pluribus quam explicatione sola (vt putabat Herize) videtur egere: etenim futurum absolutum à conditionato re ipsa diuersum non est, sed idem soloque statu diuersum: eidem autem ad seipsum è sola statuum diuersitate medium verum, & reale esse non potest; alioqui status possibilitatis rei ad eam secundum alios status cognoscendam, adiuuatis saltem aliis mediis aptum foret: & Ratio est: quia eiusdem ad seipsum, adhuc secundum diuersos status ipsius connexio identitatis est, & metaphysica, mediis logicis solummodo apta; non autem physica alterius ad alterum, vt ad verum, & physicum medium, de quo hic, oporteret; etsi autem conditionata Scientia diuersa realiter à futuro, & conditionato, & absoluto sit, tamen eius cum absoluto connexio, etiam purificata connexione, extrinseca est, eademque, quæ est sui obiecti conditionati cum absoluto, ac non alia: quare nec connexionem logicam prætergreditur. Secundum medium de futuro absoluto complacentia, & comprehensione, & similibus, futurum absolutum supponunt: quare, & perfectissimè in seipso comprehensum, & penetratum apertius, & scitissimè; & impossibilitatis mouendi diuinam mentem, vt illud iterum in ipsis cognoscat arguuntur vt ex dicendis iam qu. 5. patet. Rursus comprehensio, & complacentia de absolute futuro contingenti extrinsecus in huius Sententia per contingens ipsum constituitur ob alterius libertatem: vel ergo medium est comprehensio, & complacentia, secundum extrinsecum etiam, quo vniuersumque libertas constituitur, & iam idem secundum statum eundem sui cognoscendum medium formale erit repugnantia clariori: vel præcise, secundum, quod in illis intrinsecum est: & fiet primo: Beatos omnes æque omnia futura absoluta contingentia videre: cum extensiuè (vt sic loquar) totum Deum, quoad intrinsecum, ac non realiter formaliter liberum, æquè videant. Secundo: cum quidvis Deo intrinsecum maioris necessitatis, quauis creatura sit, adhuc possibili, ipsique proinde entitatiuè inconnexum, nec ducere poterit infallibilitate diuina increari cuiuspiam absoluti cognitionem. Tercio: nec absoluta infallibilitate in contingens absolutum: quo deficiente non liberum, eodem modo peritaret. Nec parerit recursus ad commemoratorem, quæ nihil reale intrinsecum Deo addit, sed pure rationis, medio, scilicet reali, & vero constituendo profusus ineptum. Nec momenti alicuius quidpiam pro aliquo ex impugnatis modo. contra nos obicit potest, quod non sit datis impugnationibus dissectum, vel ad præsens spectet: sed ad alia solum loca, ad quæ aliqua impugnationum principia probanda, & defendenda remissimus.

10. Illud denique in nostro Valquez 1. p. quæst. 66. c. 2. videntur nonnulli, quod, & in Arrubale: quod, cum decreta Dei efficaciam, & libera operatione, & effectu constituent absolute, atque hoc respectu consensus nostri comitantur se habere, non autem antecederent natura, & causalitate asserant, vt saluent arbitrij, & consensus libertatem, nihilominus consensus Dei causam diuinæ præscientiæ de absolute consensu fiantur: quia, inquirunt, secluso consensu, & operatione voluntatis, quo decretum ipsum constituitur, nihil est intrinsecum Dei in decreto illo, quod infallibiliter cum consensu connectatur; consensus autem ipse, quo decretum constituitur, ad seipsum cognoscendum medium esse non potest: item, cum decretum hæc causa partialis, & comitans solum voluntatem nostram per Valquez, & Arrubalem sit nec illam secum ad operationem trahens, ne pereat operationis eius libertas; ex ea etiam parte medium erit fallibile, ac subinde diuinæ Scientiæ ineptum. Verum, nec Valquez ibi, neque Arrubal in eis locis docent diuinum decretum liberum efficaciam concurrenti ex parte sui, quod operatione, & sua, & nostra constituitur, medium formale Deo esse, in quo operatio ipsa cognoscatur, sed solum causam esse, per operationis nimirum cognite positionem præscientiæ de illa diuinæ: quod nil aliud est quam asserere decretum Dei esse medium materiale præ-

scientiæ diuinæ de operatione creata. Contra hoc autem nihil præfate impugnationes præstant, etsi aliàs difficile explicetur, quo pacto nostra operatio à decreto diuino, quod ipsa constituit, effectiue causetur, de quo controu. 3. vbi alia contra decretum comitans Valquezij, & aliud parum dissimile Recensorum expendimus.

QVÆSTIO IV.

An in medio negationes possibilium, & necessaria chimærarum, seu impossibilium secundum omnes suos status, ac insuper entia moralia à Deo cognoscantur?

DIXIMVS d. 4. qu. 4. negationes absolutas contingentes possibilium, & quæst. 5. negationes necessarias chimærarum seu impossibilium, seu, quod idem est, impossibilita à se non entia, & necessario subinde ab entibus, & existentia remota, ita secundum se, & vt in se suo modo sunt, à Deo cognosci, vt opus non habeant alio, in quo, seu ratione cuius cognoscantur: id autem assertum non prohibet, quo minus in alio, tanquam in medio, cognosci vtraque viterius possent: id quod nunc examini subicimus, & quoniam cognitionis medium materiale, & formale esse potest, nihilque de medio materiali de antecedenti de præfatis negationibus diximus, de medio ipsarum cognoscendarum vtroque in præsentium agemus, & quidem secundum omnes ipsarum status possibilitatis, & de nobis contingentibus negationibus conditionate futuritionis, & futuritionis absolutæ.

CERTAMEN I.

Media negationum omnium possibilium, conditionatorum, & existentium examinantur.

DE mediis materialibus earum negationum secundum statum possibilitatis assignari habitus possibiles earum possent; sed tamen, vt ex dictis citata qu. 4. liquet, licet à nobis pro hoc statu, non, nisi in ordine ad eos cognosci valeant: alii, cum, nec habitus predicti cum suis negationibus physice connectantur, nec negationes possibiles cum ipsis, neque tanquam à termino, neque tanquam à principio, in sua possibilitatis consistentia, negationes eorum habituum possibilitatis apponeretur, vt apponere debebat, ad hoc, vt medium ipsarum pro statu possibilitatis suæ cognoscendarum materiale adhuc, illorum possibilitatis esse possent: quare habitus possibiles à ratione mediij materialis ad cognitionem negationis possibilis videtur iure amouendum.

1. Dicendum tamen est negationes possibiles quales à suorum habituum possibilitate vt à termino necessario pendere ac proinde illorum possibilitatem medium materiale cognitionis possibilium negationum quæ rationem esse. Probatur: quia possibilis negatio, (& quæ à necessaria negatione chimærarum, quæ è conceptu & essentia sua existens suo modo negatiua est, à quo nequit præscindere sicuti neque à sua actuali existentia Deus, vt qu. 5. citata dicebamus) à sua actuali existentia negatiua præscindit, estque è conceptu, & essentia sua in existentia actuali negatiua contingens, alii nequit esse possibilitas in sua actuali existentia negatiua contingens, nisi habitus possibilitatis sit: ergo pendet ab eo negationis possibilitas, tanquam

tāquam à termino : ac proinde habitus possibilis erit medium materiale possibilitati negationis , vt cognoscatur. Minor proxima patet : quia, si habitus possibilis sit, negatio eius non erit possibilis contingens , sed negatio necessaria, sicut chimæra : contingencia enim dicit mutuum vtriusque extremi possibilitatem : quare altera alterius medium materiale, tāquam contingencia terminus, est.

3. De omnipotentia dubitari potest an sit medium materiale, possibilitatis negationis contingens, non quia eius possibilitatem actiue apponat, non enim ita apponit, sicut neque habitus possibilitatem actiue efficit, sed supponit potius, vt habitum absolutam existentia donet : solum ergo dubitari potest, an ab omnipotentia tāquam à termino negationis possibilitas pendeat, atque apponatur id quod negandum videtur, quia omnipotentia facilius, & potius est, seu illorum in quæ esse potest insistere : non autem negationum, quæ esse recipere à nullo possunt. Confirmatur, quia causæ actiue defectus medium apertus est, vt negatio eius sit, sublatæque à possibilitate causæ effectus eius negatio, determinatiuèque, erit, non solum possibilis, sed existens, vt patet : ergo omnipotentia non est terminus necessarius ad coexistentiam possibilitatis negationis : siquidem ea sublata per impossibile, finitior eorum possibilitas persisteret : quo circa, et si possibilitas habitus ab omnipotentia, tāquam à termino necessario dependeat, ac proinde hæc medium materiale sit, vt habitus possibilitas cognoscatur, secus in possibilitate negationis habitus omnipotentia videtur habere.

4. Dicendum nihilominus est omnipotentiam esse remote requisitam, & terminum mediarum possibilitatis negationis habitus : ac subinde medium materiale, vt negatio habitus in statu possibilitatis à Deo cognoscatur. Hæc conclusio probatur ex prima, siquidem cuiusuis contingencie possibilitas pendet tāquam à termino à possibilitate extremi ipsi oppositi : contingencia enim cuiusuis dicit essentialiter extremi oppositi possibilitatem : atque possibilitas habitus pendet ab omnipotentia Deitāquam à termino (est siquidem habitus, sicut & creatur quodvis essentia sua eis & possibile ab alio :) ergo possibilitas negationis habitus pendet remote & mediate ab omnipotentia, tāquam à termino. Patet : quia, quod pendet ab alio, quod immediate pendet ab aliquo alio, eodem dependentia genere mediate, & remote pendet ab hoc aliquo. Confirmatur : quia negatio habitus non est negatio à se, & necessaria, vt negatio chimære inlibita in conceptu impossibilitatis eius : ergo est negatio ab alio, seu à Deo in primis, solummodo possibilis : aut neque esse à Deo cuiusque omnipotentia immediate, vt bene rationes dubitandi concludunt : ergo solum mediate : quatenus habitus sui possibilitas ab omnipotentia tāquam à termino suæ consistentia necessario pendet : idem sua proportionem dicendum est de voluntate, & libertate diuina, à qua ad habitus edendos omnipotentia applicanda est.

5. Dico tertio : negationes operationum omnium, & actuum vitalium vtriusque causarum, quas tam operationes, quam vitales actus essentialiter respiciunt possibilitate mediate & remote, quoad possibilitatis suæ statum tāquam à termino pendere : ac subinde causarum possibilitatem medium materiale esse, vt negationum harum possibilitas à Deo cognoscatur. Huius conclusionis ratio eadem mutata solum materia est, atque conclusionis proximæ, ob quam ipsam similes conclusio quarta statuenda est de negatione modorum, vt mediate scilicet à possibilitate terminorum & rerum quarum modi & actiones sunt, quoad suam possibilitatem eorum omnium negationis, tāquam à termino pendeant. Nec video, quid iam aliud ratione dependentia possibilitatis negationum habituum, siue creaturarum tāquam à termino, siue aliunde assignari vt medium materiale posse, vt ex negationes in suæ possibilitatis statu cognoscantur. Nam quod formaliter ab omnipotentia possibilis siue positiua siue negatiua creata sunt, vt alio & alio modo Valentia & Ribade ney- ta defendunt, falsum esse quæ. ostendimus.

6. Quoad statum conditionate futuritionis, quem negationes omnes creaturæ unum mediarum respectu Dei habent (si actus, & omissiones omnes voluntatis diuinae li-
Christoph. de Ortega, de Deo Uno. Tomus I.

beræ adequate per Deo intrinseca constituentur (dicendum quinto est : ab omnino conditionatis vel decreto, vel omissione eius ex parte hypothese adhibitis tāquam à principio suo modo actiue pendere : ac proinde media esse materialia, vt in statu futuritionis conditionate cognoscantur, & remotiora etiam materialia media esse motiua, & eorum scientiam, ob quæ Deus, vel positiuorum positiones ommitteret, vel esse eorum negationes decerneret, respectu vero earum, vt liberarum, cum mediare solum liberæ ex decreto illo in hypothese forent materialia media proxima erunt, quare & earum, vt propria conditionate futuræ sunt : cum id è conditionata contingencia & libertate habeant. Respectu autem conditionate futuritionis eiusmodi vel decreti vel omissionis liberæ Dei, (sicuti & aliorum omnium liberorum Diuinorum) nuper dicta medium materiale proximum erunt, vt præfati actus vel omissiones liberæ sub conditione futuræ à Deo noscantur. Respectu autem negationis liberæ etiam nobis sub conditione futura ea solum proportionem seruata admittenda tāquam media, & principia ex parte hypothese sunt, quæ ad contingencie actus futuritionem conditionatam admittimus : eaque reiicienda, quæ ad horum conditionatam futuritionem reiicimus : quare absoluta subiectiue & obiectiue conditionata decreta, tam pro conditionatis contingentibus negationibus nostris, quam omissionibus diuinorum decretorum abigi prorsus debent.

7. De mediis, quæ absolutam futuritionem negationum creaturarum contingentium, apponant ac proinde cognitionis de illa media materialia Deo sint nihil positiuum quod ipsarum & voluntatis libertati officiat admittendum est, quid autem, qualeque illud sit ex dictis quæ. satis apparebit. Dixi de contingentibus, & liberis nostris negationibus, de non liberis enim absolute futuris ex defectu causæ partialis, seu requisiti cuiusuis, vt absolute earum habitus siue positiua entia quæ à rebus formaliter amouent, apponantur satis esse absolute futuras eorum negationes satis claret, cum absque omnium requisitorum ex parte causæ coniuncta poni in rebus entia positiua absolute nequeant : quare & ipsa absolute in rebus non esse sed potius eorum negationes sit omnino necessarium.

CERTAMEN II.

Media formalia negationum, & entium moralium excutimur.

1. Sane de mediis absolute negationis creatæ cognoscenda disputatum à Doctores hactenus inuenio & de negationibus impossibilium necessariis, non de materialibus quidem, sed formalibus mediis : illaque in habitibus solum cognosci à Deo, quatenus cognoscit eas, suos habitus non esse, absque alia earum directæ representatione, docuisse Soarius refertur ex tom. 2. metaph. d. 54. sect. 3. nu. 22. id quod non est medium formale cognitionis earum designare, sed ipsarum secundum se negare cognitionem, quam contra ipsum probauimus disp. 4. q. 4. sicuti, & de chimæris, seu negationibus absolutis, & necessariis in eis inclusis quæ. ad quas media materialia adhuc nulla assignari possunt, quandoquidem, & à se negare sunt, sicuti, & à se Deus positiue est : quare nihil est à quo alterutrum, siue positiue siue negatiue apponatur.

2. De mediis formalibus cognoscendi iam positas, & suppositas negationes rerum, siue in statu possibilitatis, siue futuritionis conditionate, (si contingentes, & liberæ respectu Dei, vel respectu nostri etiam sint.) siue absolute futuritionis, ex necessariis terminis seu principis hactenus pro quouis eorum statu designatis ex omnes sententiæ possent referri, quas questionibus præcedentibus pro formalibus mediis cognoscendi pro eis statibus entia positiua reuolimus & confutauimus, verum epretenda hic, ac confutanda de nouo non sunt : cum earum

Y y rum

rum confutationes ad materiam præsentem nullo negotio accommodari possunt: scio Recentiores nonnullos asserere Deum per discursum virtualem ex negatione cognitionis entis positivi eius negationem cognoscere, sicuti nos ex negatione visionis lucis apertis oculis lumen non esse cognoscimus, verum si negationem visionis suæ, ac non in medio alio cognoscit Deus, cum ens, cuius negatio est, non videt: cur non, & entis positivi negationem in se, & absque medio vilo videat: neque hac via negationes ut possibiles à Deo cognosci poterunt, cum negatio possibilis habitus possibilitatem non amoveat.

3. De negationibus necessariis chimærarum, & impossibilium dicendum est, nullum pro eis cognoscendis formale medium Deo superere. Probatum facile, quia negationes huiusmodi necessariae, & à se actu, & exercite essentia sua existentes cum nullo connectuntur, neque ab aliquo, adhuc tanquam à termino, inferuntur, aut determinantur physice cum à se prolixius suo negativo modo, sint, quare respectu illarum, ne vltra quidem, medij formalis apparet, quod nec si ab alio in suo actuali esse negativo penderent determinarenturque, eique subinde conpenderentur, assignari deberet ob rationes questionibus præcedentibus datas, dandaque quæ.

4. Porro de mediis, tam materialibus quam formalibus pro cognoscendis à Deo entibus rationis, chimæris scilicet, sola cognitione existentibus definire promptum est. Materialia enim media cognitio illa representans, tam humana, quam divina erit: alterutra enim, & cognosci, & in suo intentionali, & obiectivo esse apponi d. 5. quæst. 5. monstravimus: de medio vero formali dicendum est: pro eis figmentis cognoscendis Deo adesse nullum, ob generales rationes qu. 5. dandas, & quia ratione connexionis cognitionis suæ cum ipsis cognosci cum illa, non autem in illa coniungitur, ut supra retigi, & qu. 5. persequat prolixius.

5. De mediis tandem pro moralibus entibus à Deo cognoscendis æquo longius à nonnullis disputari otiose & inutiliter video, cum satis sit in superius dictis definitum: etenim quidquid hæc entia reipsa, in quavis sententia Philosophorum, & Theologorum, virtutisque sine (quibus entia moralia omnia continentur) positum physicum ens, vel negatum suæ ex positivo, & negativo, seu privativo constatur esse solummodo potest: quare cuiusvis moralis entis, ut reipsa, ac sine mentis fictione est, quoad eius negatum, & quoad propriam secundum omnes eius status media tam materialia, quam formalia examinata abunde in superioribus remanent.

6. Qua vero mens nostra rebus, seu negationibus, quibus reipsa constant relationes rationis quodpiamque aliud figmentum superponit proxime etiam definitum de eorum mediis tam materialibus, quam formalibus fuit n. 4.

4. Quod autem nonnulli hæc entia moralia, nec entia reipsa posita, nec reales negationes, nec ex entibus realibus, & realibus negationibus constata, sed quoddam aliud entis veri, ac non ficti genus esse aiunt ridiculum est, atque à nostri Vasquez non satis ipsum intelligentibus, Asseclis ex cogitatum, ut eum ab in postura liberent, aliquorum, qui vicia virtutisque relationibus putre rationis formaliter constitui, tanquam Vasquii doctrinam referrebant, ex qua absurda plura contra ipsum inferebant facile.

7. His ut Assecla occurrerent, genus hoc moralis entis, nec physici, & realis, nec rationis, sed veri, atque inter utrumque medij excogitavit, & sub entis imperceptibilis caligine, & specu positi dispici adhuc ipsi, ab adversariis non possent, ne dum videri, ut suis difficultatibus in se colligaret, non tam illas diluebant, quam eludebant: seque potius obcuritate, quam Patrum, & Magistrum Vasquez doctrinæ claritate tuebantur. Horum præcipuus Assecler fuit, & Propugnator Ambrosius noster de Penalosa, quem sepe entia hæc moralia defendentem audiui, & qui in eius exento tractatu de conceptione passim videbit. Ceterum nostri Vasquez doctrina perspicua est, neque illis difficultatibus, & absurdis obnoxia: nempe entia moralia reipsa plurimum realium coniuncto non differre; est, cum à nobis, ut vnum quid cogitatur, & relatione quadam à coniuncto illo diversis affectum rationis figmentum esse: quia reipsa nec plura esse vnum quid

possunt, nec relatio alicui ab omnibus denominante desumpta ipsi quasi insidens, realis, ac non pura rationis esse vllatenus potest.

QVÆSTIO V.

An Deus ad aliud noscendum medio aliquo formali vii queat?

EX dictis hactenus, dataque non semel distinctione, & explicatione medij materialis, & formalis, in quo aliquid cognoscatur adeo claret questionis scopus, ut ulteriori explicatione non egeat, etsi à nemine fuerit haculque disputata.

CERTAMEN I.

Non posse Deum medio aliquo vii ad quidpiam aliud cognoscendum, ex medij physici ratione monstratur.

1. **E** Atcor ingenue conclusionem hanc nullum in terminis ipsis Patrum ex prisca doctore habere: imo vero omnes illos oppositam conclusionem certam supponere, potius quam disputare: dum media, in quibus Deus pro quovis ipsorum statu obiecta alia cognoscit serio examinant, & quamvis alij assignata ab aliis mediareliciant, atque his iudicio suo potiora media alia formalia substituant: ex eis tamen nemo à reliquis excogitata media formalia, ob impossibilitatem nostra conclusionis asserant, abiicit: solus Vasquez noster principia aliquot variis locis iecit, quæ possibilitatem usus mediocum formalium ad aliquid aliud cognoscendum in Deo non patiantur: vii ex rationibus subiiciendis patebit: quare illud, ne questionis Theologis assuetas omittet, eam possibilitatem tolerasse, ac permisisse, quam ex propria sententia supposuisse, reor clarius, etsi obiter, neque ex instituto cam possibilitatem negavit magnus meus Magister Vasquianæ mentis mens altera Didacus Daza manuscripto de scientia Dei, id quod mihi, & ab authoritate satis conclusionem obfirmavit, & rationibus, quas præfuit, qualque excogitavit, ut firmius assentiret, animos fecit.

2. Probationibus suppono, quæ dixi quæst. 1. & 2. & primum quidem diueritatem, quæ inter cognitionem cum alio, seu duorum simul, & alterius in altero, tanquam in medio, cognitionem: illud enim dicit præfate simultaneam virtutis cognitionem; hoc autem secundum addit præterea motionem, & determinationem intentionalem eius, quod est medium ad cognoscendum in ipso aliud. Hinc fit medij cognitionem, necessario debere aliquo modo præcedere, ad cognitionem eius, quod in ipso, tanquam medio cognoscendum est: siquidem intentionalis determinatio, & motus eius, quod non, ut species impressa, sed, ut obiectum mentem ad aliquid aliud cognoscendum mouet, ac præmouet, nequit sine ipso, quod, ut obiectum mouet, cognitione esse: & præuia siquidem, sicuti motus omnis in actu primo considerata ad id ad quod mouet debet præcedere. Hoc totum, & est ex terminis penetratis per se notum, & reliquarum motionum intentionalium alicuius, tanquam obiecti experientia, & exemplis comprobatur, ideo enim obiecti amandi, ac prosequendi, vel fugiendi bonitas, malitiae aueris ad eius à voluntate prosequutionem, vel fugam cognosci, ac præcognosci debet, quia eius bonitas, vel malitia, ut obiectum ad prosequutionem, vel fugam ipsius intentionaliter mouet: ideo etiam medium logicum identificationis cum extremis tribus præfatis in præmissis syllogismi cuius